

Wolność i odpowiedzialność - co to znaczy żyć dobrze?

Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego

358. Co jest podstawą godności ludzkiej?

Godność osoby ludzkiej ma podstawę w stworzeniu jej na obraz i podobieństwo Boże. Obdarzona duchową i nieśmiertelną duszą, rozumem i wolną wolą, osoba ludzka jest zwrócona do Boga i przeznaczona do szczęścia wiecznego.

363. Co to jest wolność?

Wolność jest darem Boga; jest władzą działania lub nie działania, czynienia tego lub czegoś innego, a więc podejmowania przez siebie przemyślanych działań. Wolność charakteryzuje czyny właściwe człowiekowi. Im więcej człowiek czyni dobra, tym bardziej staje się wolnym. Wolność osiąga swoją doskonałość, gdy jest ukierunkowana na Boga, który jest najwyższym Dobrem i naszym szczęściem. Wolność zakłada możliwość wyboru między dobrem a złem. Wybór zła jest nadużyciem wolności i prowadzi do niewoli grzechu.

364. Jaka relacja istnieje między wolnością i odpowiedzialnością?

Wolność czyni człowieka odpowiedzialnym za swoje czyny w takiej mierze, w jakiej są dobrowolne. Poczytalność i odpowiedzialność za jakieś działanie mogą zostać zmniejszone, a nawet zniesione, na skutek niewiedzy, nieuwagi, przymusu, strachu, nieopanowanych uczuć, przyzwyczajień.

365. Dlaczego każdy człowiek ma prawo do korzystania z wolności?

Prawo do korzystania z wolności jest nieodłącznym wymogiem godności osoby ludzkiej. Winno ono być zawsze respektowane, zwłaszcza w dziedzinie moralności i religii, a także uznane przez władze świeckie oraz chronione w granicach dobra wspólnego i słusznego porządku publicznego.

366. Jak sytuuje się wolność ludzka w ekonomii zbawienia?

Wolność człowieka została osłabiona na skutek pierwszego grzechu; to osłabienie wzrasta jeszcze bardziej przez następne grzechy. Lecz "ku wolności wyswobodził nas Chrystus" (Ga 5,1). Przez działanie łaski Duch Święty prowadzi nas do wolności duchowej, by uczynić nas wolnymi współpracownikami swego dzieła w Kościele i w świecie.

367. Jakie są źródła moralności czynów ludzkich?

Moralność czynów ludzkich zależy od: wybranego przedmiotu, to jest dobra prawdziwego lub pozornego; intencji działającego, to jest od celu, dla którego podejmuje działanie; okoliczności działania, obejmujących także konsekwencje.

368. Kiedy czyn ludzki jest moralnie dobry?

Czyn moralnie dobry zakłada jednocześnie dobro przedmiotu, celu i okoliczności. Wybrany przedmiot już sam może uczynić złym całość działania, nawet gdy intencja jest dobra. Niedopuszczalne jest czynienie zła, by wynikało z niego dobro. Zły cel niszczy działanie, chociaż jego przedmiot byłby sam w sobie dobry. Natomiast dobra intencja nie czyni dobrym działania, które samo w sobie jest złe, ponieważ cel nie uświęca środków. Okoliczności mogą zmniejszyć lub zwiększyć odpowiedzialność sprawcy, lecz nie mogą same z siebie zmienić jakości moralnej samych czynów, nie mogą uczynić dobrym działanie, które jest samo w sobie złe.

369. Czy są czyny, które są zawsze niegodziwe?

Istnieją czyny, które same przez się i w sobie są zawsze bezwzględnie niedozwolone ze względu na ich przedmiot (na przykład: bluźnierstwo, zabójstwo, cudzołóstwo). Ich wybór pociąga za sobą nieuporządkowanie woli, to znaczy zło moralne, które nie może być usprawiedliwione odniesieniem do dobra, które mogłoby ewentualnie z nich wynikać.

412. Na czym opiera się równość między ludźmi?

Wszyscy ludzie cieszą się równą godnością i posiadają te same fundamentalne prawa, ponieważ są stworzeni na obraz jedyne Boga, obdarzeni są taką samą rozumną duszą, mają tę samą naturę i to samo pochodzenie i są wezwani, w Chrystusie jedynym Zbawicielu, do uczestnictwa w Boskim szczęściu.

413. Jak oceniać występujące różnice między ludźmi?

Istnieją krzywdzące nierówności ekonomiczne i społeczne, które godzą w miliony istot ludzkich; pozostają one w jawnej sprzeczności z Ewangelią, ponieważ są sprzeczne ze sprawiedliwością społeczną, godnością osoby ludzkiej i pokojem. Lecz istnieją także różnice między ludźmi, spowodowane różnymi czynnikami, które należą do zamysłu Bożego. Bóg chce, by każdy otrzymywał od drugiego to, czego potrzebuje, i by ci, którzy posiadają szczególne "talenty", dzielili się nimi z innymi. Różnice te zachęcają i często zobowiązują osoby do wielkoduszności, życzliwości i dzielenia się oraz pobudzają kultury do wzajemnego ubogacania się.

414. W jaki sposób przejawia się solidarność ludzka?

Solidarność, która wyływa z ludzkiego i chrześcijańskiego braterstwa, przejawia się przede wszystkim w sprawiedliwym podziale dóbr, w wynagrodzeniu za pracę oraz zakłada wysiłek na rzecz bardziej sprawiedliwego porządku społecznego. Cnota solidarności urzeczywistnia także udział w dobrach duchowych, ważniejszych od materialnych.

Wolność i odpowiedzialność - co to znaczy żyć dobrze?

Fragment Ewangelii i jej komentarz

Ew. wg. Św. Mateusza 19, 16-22

16 A oto zbliżył się do Niego pewien człowiek i zapytał: «Nauczycielu, co dobrego mam czynić, aby otrzymać życie wieczne?» 17 Odpowiedział mu: «Dlaczego Mnie pytasz o dobro? Jeden tylko jest Dobry⁸. A jeśli chcesz osiągnąć życie, zachowaj przykazania». 18 Zapytał Go: «Które?» Jezus odpowiedział: «Oto te: Nie zabijaj, nie cudzołóż, nie kradnij, nie zeznawaj fałszywie, 19 czcij ojca i matkę oraz miłuj swego bliźniego, jak siebie samego!»⁹ 20 Odrzekł Mu młodzieniec: «Przestrzegałem tego wszystkiego, czego mi jeszcze brakuje?» 21 Jezus mu odpowiedział: «Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj, co posiadasz, i rozdaj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!» 22 Gdy młodzieniec usłyszał te słowa, odszedł zasmucony, miał bowiem wiele posiadłości.

Możliwy komentarz:

- 1) Młodzieniec z tego fragmentu Ewangelii postępuje dobrze w swoim życiu i przychodzi do Pana Jezusa, by dowiedzieć się co jeszcze ma zrobić, by żyć lepiej.
- 2) Pan Jezus, który zna każdego najlepiej i wie czego potrzebuje. Wymaganie jakie stawia młodzieńcowi jest dla niego bardzo duże, w porównaniu z przykazaniami wymienionymi wcześniej. Reakcja młodzieńca na słowa o oderwaniu od dóbr materialnych pokazuje nam, że nie było on całkowicie wolny, było coś u niego, co stawiało barierę pomiędzy pójściem za Chrystusem, a dobrobytem.
- 3) Wolność przejawia się w tym, że potrafimy wybrać to, co dobre, a odrzucić to co nas może ograniczać (a nawet plamić).